

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૨૦૪૧૩/૨૦૦૬

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી કે. એમ. ઠાકર

સહી/—

૧.	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા.
૨.	રિપોર્ટરને સોંપવામાં આવે કે નહીં?	હા.
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રી ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના	ના.

	નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	
--	-----------------------------------	--

=====

સુપરિન્ટેન્ડિંગ એન્જિનિયર (અરજદાર)

વિરુદ્ધ

અશ્વિન વજુભાઈ કવૈયા (સામાવાળા/પ્રતિવાદી)

=====

ઉપસ્થીતી:-

શ્રી પ્રેમલ આર. જોશી, અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ માટે વકીલ

ચોંટાડીને બજાવવામાં આવેલ નોટિસ-(આર) પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ માટે

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી કે. એમ. ઠાકર

તારીખ ૧૪/૦૨/૨૦૧૭

મૌખિક ચુકાદો

૧. અરજદાર વતી વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી જોષીને સાંભળ્યા.

૨. બજવણી થઈ હોવા છતાં, સામાવાળા વતી કોઈ હાજર થયું નથી.

૩. અરજદાર વીજ બોર્ડ રાજકોટ સ્થિત વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા એપ્રુવલ એપ્લિકેશન (આઈટી) નં. ૧૦/૨૦૦૧ જે રેકૉર્ડ્સ (આઈટી) નં. ૨૨૨/૧૯૯૧ માં છે, તેમાં પસાર કરેલા તારીખ ૦૫/૦૫/૨૦૦૬ ના એવોર્ડને પડકાર્યો છે, જેના દ્વારા વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે વર્તમાન અરજદાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી મંજૂરીની અરજી ફગાવી દીધી હતી.

૪. જ્યાં સુધી તથ્યાત્મક પૃષ્ઠભૂમિનો સંબંધ છે, તે રેકોર્ડ પરથી અને અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટની રજૂઆતો પરથી ઉભરી આવ્યું છે કે અહીંના સામાવાળા બોર્ડમાં હેલ્પર તરીકે કામ કરતા હતા અને તેઓ તારીખ ૧૦/૦૩/૧૯૯૭ ના રોજ પૂર્વ પરવાનગી વિના અને કોઈ જાણ કર્યા વિના ફરજ પર હાજર થયા ન હતા અને ત્યારબાદ, તેઓએ જે કારણોસર ફરજ પર હાજર નહોતા થયા તે અંગેની કોઈ જાણકારી આપ્યા વિના અથવા તેઓ ક્યારે ફરજ પર હાજર થશે તે અંગેની કોઈ જાણ કર્યા વિના પોતાની ગેરહાજરી ચાલુ રાખી હતી, વીજ બોર્ડ દ્વારા નોટિસો અને સૂચનાઓ આપવા છતાં આવી જાણ કર્યા વગરની ગેરહાજરી, ૧૫/૦૯/૨૦૦૧ સુધી એટલે કે લગભગ ૪ વર્ષ સુધી ચાલુ રહી હતી.

જ.૧ તેથી, બોર્ડ વર્તમાન સામાવાળાને ૧૫/૦૯/૨૦૦૧ ના રોજ છેલ્લી ચેતવણી/નોટિસ આપી હતી અને તેમને ફરજ પર હાજર થવા અને તેમની અનધિકૃત ગેરહાજરી અંગે ખુલાસો કરવા જણાવ્યું હતું.

જ.૨ બોર્ડના જણાવ્યા મુજબ, તેણે સંબંધિત કામદારને તારીખ ૧૦/૦૩/૧૯૯૭, ૧૯/૦૩/૧૯૯૭, ૧૭/૦૬/૧૯૯૭, ૨૮/૦૮/૧૯૯૭, ૧૨/૦૩/૨૦૦૧ અને ૧૬/૦૪/૨૦૦૧ ના રોજ નોટિસો આપી હતી અને ત્યારબાદ ઉપરોક્ત જણાવેલ છેલ્લી નોટિસ તારીખ ૧૫/૦૯/૨૦૦૧ ના રોજ આપવામાં આવી હતી.

જ.૩ વીજ બોર્ડના જણાવ્યા અનુસાર, સંબંધિત કામદારે નોટિસ સ્વીકારી ન હતી અને તેથી, સંબંધિત કામદારના રહેઠાણ પર નોટિસો ચોંટાડીને બજાવણી કરવામાં આવી હતી.

જ.૪ કામદારે તારીખ ૧૫/૦૯/૨૦૦૧ ની નોટિસ પણ સ્વીકારી ન હતી અને તેથી, ઉક્ત નોટિસ દાવેદારને તેના રહેઠાણ પર તારીખ ૧૭/૦૯/૨૦૦૧ ના રોજ ચોંટાડીને બજાવવામાં આવી હતી અને જરૂરી રોજકામ કરવામાં આવ્યું હતું.

જ.૫ ઉક્ત નોટિસ પછી પણ, સામાવાળાએ નોટિસ ચોંટાડીને બજાવ્યાની તારીખથી ૭ દિવસની અંદર ફરજ પર હાજર થયા ન હતા અને તેથી, બોર્ડે સ્થાનિક સમાચારપત્રમાં (બોર્ડના સર્વિસ રેગ્યુલેશન્સના નિયમ ૧૧૩ ને ધ્યાનમાં રાખીને) નોટિસ પ્રસિદ્ધ કરી હતી.

જ.૬ નોટિસ પ્રસિદ્ધ થયા પછી પણ, સામાવાળા ફરજ પર હાજર થયા ન હતા અને તેથી, બોર્ડે આદેશ તારીખ ૨૯/૧૦/૨૦૦૧ દ્વારા વર્તમાન સામાવાળાની સેવા સમાપ્ત કરી હતી.

જ.૭ એવું જણાય છે કે સંબંધિત સમયે, જેમાં વર્તમાન સામાવાળા સંબંધિત કામદાર હતા તે વિવાદ, રેફરન્સ નં. ૨૨૨/૧૯૯૧ દ્વારા વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પેન્ડિંગ હતો.

જ.૮ ઉક્ત કાર્યવાહી પેન્ડિંગ હોવાને કારણે, બોર્ડે ઔદ્યોગિક વિવાદોના અધિનિયમ, ૧૯૪૭ ની કલમ ૩૩(૨)(બી) હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી અને તેના આદેશ તારીખ ૨૯/૧૦/૨૦૦૧ માટે મંજૂરીની પ્રાર્થના કરી હતી જેના દ્વારા બોર્ડે સામાવાળા (વર્તમાન સામાવાળા) ની સેવા સમાપ્ત કરી હતી. ઉક્ત અરજી રેફરન્સ (આઈટી) નં. ૨૨૨/૧૯૯૧ માં એપ્રુવલ એપિલિકેશન નં.

૧૦/૨૦૦૧ તરીકે નોંધવામાં આવી હતી.

૪.૯ એવોર્ડ પરથી અને ખાસ કરીને એવોર્ડના ફક્ત નં. ૪ માં કરવામાં આવેલા અવલોકનોને ધ્યાનમાં લેતા, એવું જણાય છે કે વીજ બોર્ડે ઉક્ત એપ્રુવલ એપ્લિકેશન નં. ૧૦/૨૦૦૧ દાખલ કર્યા પછી, નોટિસોની બજવણી હોવા છતાં, સામાવાળા લગભગ ૫ વર્ષ સુધી એટલે કે જાન્યુઆરી ૨૦૦૬ સુધી વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ હાજર થયા ન હતા.

૪.૧૦ તેથી, વીજ બોર્ડે તારીખ ૨૩/૦૧/૨૦૦૬ (એક્ટિઝબિટ-૪) ની મંજૂરીની અરજી સબમિટ કરી હતી અને એવી વિનંતી કરી હતી કે કારણ કે સંબંધિત કામદાર દ્વારા અરજીનો વિરોધ કરવામાં આવ્યો નથી, તેથી અરજીમાં માંગવામાં આવેલી રાહત મંજૂર કરવામાં આવે, એટલે કે તારીખ ૨૯/૧૦/૨૦૦૧ ના સેવા સમાપ્તિના આદેશના સંદર્ભમાં મંજૂરી આપવામાં આવે.

૪.૧૧ એવું જણાય છે કે વર્તમાન વીજ બોર્ડ દ્વારા કરવામાં આવેલી ઉક્ત અરજીને ધ્યાનમાં રાખીને, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે કામદારને સુનાવણીની વધુ તક આપવાના હેતુથી સંબંધિત કામદારને બીજી નોટિસ આપવી યોગ્ય ગણી હતી

અને તેથી, કોર્ટે તારીખ ૨૭/૦૧/૨૦૦૬ ની નોટિસ જારી કરી હતી જે બેલિફ દ્વારા સંબંધિત કામદારને બજાવવામાં આવી હતી. સંબંધિત કામદારની વિનંતી પર, કાર્યવાહી ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૬ સુધી મુલતવી રાખવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ એપ્રિલ ૨૦૦૬ માં સામાવાળા, એટલે કે સંબંધિત કામદારે અરજીનો વિરોધ કરતો પોતાનો જવાબ દાખલ કર્યો હતો.

૪.૧૨ એવું જણાય છે કે તેના જવાબમાં, જે સંબંધિત કામદારે લગભગ ૫ વર્ષ પછી દાખલ કર્યો હતો, સંબંધિત કામદારે એવો આક્ષેપ કર્યો હતો કે બોર્ડે તેને જુનિયર આસિસ્ટન્ટ તરીકે ગણવો જોઈતો હતો અને તેના બદલે, બોર્ડે તેને હેલ્પર તરીકે ગણવાનું શરૂ કર્યું હતું અને કામદારને ક્લેરિકલ પ્રકારનું કામ સોંપવાને બદલે તેને હેલ્પર (ઇલેક્ટ્રિકલ) ની ફરજ સોંપવામાં આવી હતી જે ગેરકાયદેસર હતી અને તેવી સ્થિતિ હોવા છતાં, તે ફરજ પર હાજર થતો હતો, જોકે, તેની હાજરી પૂરવામાં આવતી ન હતી અને તેને કોઈ ગામમાં હેલ્પર તરીકે ફરજ બજાવવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું અને તેથી, શો કોઝ નોટિસ/ચાર્જશીટ તારીખ ૧૭/૦૬/૧૯૯૭ બજાવ્યા પછી પણ પૂછપરછ કર્યા વિના તેની સેવા સમાપ્ત કરવાની બોર્ડની કાર્યવાહી કાયદાની દ્રષ્ટિએ ખરાબ છે અને તેથી, અરજી મંજૂર કરવી જોઈએ નહીં.

૪.૧૩ પ્લિડિંગ્સ અને પુરાવા પૂર્ણ થયા પછી, હરીફ પક્ષકારોના વિદ્વાન

એડવોકેટોએ પોતપોતાની રજૂઆતો કરી હતી અને ત્યારબાદ વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે વિવાદાસ્પદ એવોર્ડ પસાર કર્યો હતો અને તે આધારે અરજી ફગાવી દીધી હતી કે કારણ કે બોર્ડે પૂછપરછ કર્યા વિના દાવેદારની સેવા સમાપ્ત કરી હતી, તેથી બોર્ડ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા આદેશને મંજૂરી આપી શકાય નહીં.

પ. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, અરજદાર બોર્ડના વિદ્વાન એડવોકેટે વિવાદાસ્પદ આદેશ પર આક્ષેપ કર્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ એ સમજવામાં નિષ્ફળ રહી છે કે બોર્ડે નિયમો/સ્ટેનિંગ ઓર્ડર્સ મુજબ પ્રક્રિયા અનુસરી હતી અને બોર્ડે અંતિમ આદેશ પસાર કર્યો તે પહેલાં સામાવાળાને પૂરતી તક આપવામાં આવી હતી. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે ઘણી નોટિસો જારી કરવામાં આવી હતી અને સમાચારપત્રમાં નોટિસ પણ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી હતી, તેમ છતાં, સામાવાળાએ ક્યારેય કોઈ પ્રતિસાદ આપ્યો નથી કે તેઓ ફરજ પર હાજર થયા નથી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ એ સમજવામાં પણ નિષ્ફળ રહી છે કે કલમ ૩૩ હેઠળ મંજૂરીની અરજી નક્કી કરતી વખતે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલનું અધિકારક્ષેત્ર મર્યાદિત છે અને મંજૂરીની અરજી નક્કી કરતી વખતે કેસના ગુણદોષ અને/અથવા પુરાવાની પર્યાપ્તતા અને એવા અન્ય મુદ્દાઓની તપાસ કરી શકાતી નથી કારણ કે ઉક્ત મુદ્દાઓ ઔદ્યોગિક વિવાદોના અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળની મૂળભૂત કાર્યવાહીના દાયરામાં આવશે.

૬. મેં રજૂઆતો તેમજ વિવાદાસ્પદ એવોર્ડ અને રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રી પર વિચાર કર્યો છે.

૭. ઉપર જણાવેલા તથ્યો પરથી જે પરિસ્થિતિ ઉભરી આવી છે તે એ છે કે –

(એ) સંબંધિત કામદાર તારીખ ૧૦/૦૩/૧૯૯૭ થી કામ પર આવવાનું બંધ કરી દીધું હતું અને ફરજ પરથી અનધિકૃત રીતે ગેરહાજર રહ્યો હતો;

(બી) દાવેદારને ફરજ પર હાજર થવા અને તેની અનધિકૃત ગેરહાજરીના વર્તન અંગે ખુલાસો કરવા માટે ઘણી નોટિસો અને સૂચનાઓ આપવા છતાં, તેની અનધિકૃત ગેરહાજરી લગભગ ૪ વર્ષ સુધી ચાલુ રહી હતી;

(સી) ઉક્ત નોટિસો હોવા છતાં, સંબંધિત કામદારે તેની અનધિકૃત ગેરહાજરી ચાલુ રાખી હતી અને ૧૫/૦૯/૨૦૦૧ સુધી ફરજ પર હાજર થયો ન હતો અને તેથી, વીજ બોર્ડે કામદારને ફરજ પર હાજર થવા અને ૪ વર્ષથી વધુ સમયની તેની અનધિકૃત ગેરહાજરીના વર્તન અંગે ખુલાસો કરવા માટે છેલ્લી સૂચના/નોટિસ મોકલી હતી;

(ડી) દાવેદાર દ્વારા તે નોટિસનો પણ કોઈ પ્રતિસાદ આપવામાં આવ્યો ન હતો અને તે અગાઉની નોટિસો તેમજ ઉક્ત છેલ્લી સૂચના/નોટિસ તારીખ ૧૫/૦૮/૨૦૦૧ હોવા છતાં તેની ફરજ પર હાજર થયો ન હતો;

(ઈ) ત્યારબાદ બોર્ડે સ્થાનિક સમાચારપત્રમાં નોટિસ પ્રસિદ્ધ કરી હતી એટલે કે સમાચારપત્રમાં પ્રસિદ્ધિ દ્વારા નોટિસ બજાવવામાં આવી હતી જેના દ્વારા દાવેદારને તેની ફરજ પર હાજર થવા અને ૪ વર્ષથી વધુ સમયની તેની અનધિકૃત ગેરહાજરીના વર્તન અંગે ખુલાસો કરવા માટે જણાવવામાં આવ્યું હતું;

(એફ) કામદારે ઉક્ત નોટિસોનો તેના જવાબ દ્વારા અથવા તેની અનધિકૃત ગેરહાજરી વિશે કોઈ ખુલાસો આપીને અથવા ફરજ પર હાજર થઈને કોઈ પ્રતિસાદ આપ્યો ન હોવાથી, બોર્ડે અંતે તારીખ ૨૮/૦૮/૨૦૦૧ નો આદેશ પસાર કર્યો અને દાવેદારની સેવા સમાપ્ત કરી;

(જી) રેકૉર્ડ્સ નં. ૨૨૨/૧૯૯૧ ની કાર્યવાહી પેઢિંગ હોવાથી, વીજ બોર્ડે અધિનિયમની કલમ ૩૩ દ્વારા નિર્ધારિત શરતોનું પાલન કરવા માટે, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ મંજૂરીની અરજી દાખલ કરી અને તેના આદેશ તારીખ ૨૮/૧૦/૨૦૦૧ ના સંબંધમાં મંજૂરી માટે પ્રાર્થના કરી;

(એચ) સંબંધિત કામદારે એપ્રુવલ એપ્લિકેશન નં. ૧૦/૨૦૦૧ ના સંબંધમાં જારી કરાયેલ ટ્રિબ્યુનલની નોટિસનો પણ પ્રતિસાદ આપ્યો ન હતો;

(આઇ) સંબંધિત કામદાર લગભગ ૫ વર્ષ એટલે કે ૨૦૦૧ થી ૨૦૦૬ સુધી વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ હાજર થયો ન હતો;

(જે) તેથી, બોર્ડ તારીખ ૨૩/૦૧/૨૦૦૬ ની અરજી સબમિટ કરી અને વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલને અરજી મંજૂર કરવા વિનંતી કરી કારણ કે કામદારે લગભગ ૫ વર્ષ સુધી અરજીનો વિરોધ કર્યો ન હતો;

(કે) જોકે, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે કામદારને વધુ એક તક અને અવસર આપવો યોગ્ય ગણ્યો અને તેથી તારીખ ૨૭/૦૧/૨૦૦૬ ની બીજી નોટિસ જારી કરી;

(એલ) ઉક્ત નોટિસના જવાબમાં જ દાવેદાર ૫ વર્ષ પછી વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ હાજર થયો અને મુદત માંગી અને ત્યારબાદ તેણે એપ્રિલ ૨૦૦૬ માં પોતાનો વિરોધ દાખલ કર્યો.

૮. વર્તમાન કેસમાં જે મહત્વનું છે તે એવોર્ડના ફક્ત નં. ૧૭ માં વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનો અને તારણો છે. એવોર્ડના ફક્ત

નં. ૧૭ માં કરવામાં આવેલા અવલોકનો પરથી, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે કામદારના ખુલાસા અને જવાબના ગુણદોષ તપાસ્યા હતા, જે તેણે ક્યારેય બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કર્યા ન હતા.

૮.૧ એવોર્ડના ફક્ત નં. ૧૭ માં કરવામાં આવેલા અવલોકનો પરથી, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે ગુણદોષ પર તેની અનધિકૃત ગેરહાજરી અંગે સંબંધિત કામદારના બચાવ અને ખુલાસાની તપાસ કરી હતી અને વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે સંબંધિત કામદારના આક્ષેપ પર વિચાર કર્યો હતો કે જોકે ૧૯૮૨ થી ૧૯૯૭ ના સમયગાળા દરમિયાન તેણે કલેરિકલ પ્રકારની ફરજો બજાવી હતી, તેમ છતાં તેને કાયમી કામદારનો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો ન હતો અને તેનાથી જુનિયર એવા અમુક અન્ય વ્યક્તિઓને કાયમી દરજ્જો આપવામાં આવ્યો હતો અને તેને લોધિકા નજીકના ગામમાં હેલ્પર તરીકે ફરજ બજાવવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

૮.૨ જોકે, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ એ હકીકત ધ્યાનમાં લેવામાં નિષ્ફળ રહી હતી કે સંબંધિત કામદાર દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉક્ત આક્ષેપે ૧૯૯૭ થી ૨૦૦૧ દરમિયાન સંબંધિત કામદારની ફરજ પરથી ગેરહાજરી અને ૨૦૦૧ થી ૨૦૦૬ દરમિયાન વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ તેની ગેરહાજરી અંગે કોઈ ખુલાસો આપ્યો ન હતો.

૮.૩ આ સિવાય, અન્યથા પણ, સંબંધિત કામદાર દ્વારા કરવામાં આવેલા આવા આક્ષેપ અથવા ખુલાસો સેવા સમાપ્તિના આદેશ સામેના કેસના ગુણદોષનો ભાગ બનશે અને મંજૂરીની અરજી નક્કી કરવા માટે સુસંગત વિચારણા રહેશે નહીં.

૯. મંજૂરીની અરજી નક્કી કરવા માટે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલનું અધિકારક્ષેત્ર મર્યાદિત છે. ગેરવર્તણૂકના સંબંધમાં પુરાવાની પર્યાપ્તતા વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા મંજૂરીની અરજી નક્કી કરતી વખતે તપાસી શકાતી નથી કારણ કે આવા મુદ્દાઓ મૂળભૂત રેકૉર્ડ્સ કાર્યવાહીમાં ન્યાયનિર્ણિત અને નક્કી કરી શકાય છે. મંજૂરીની અરજી નક્કી કરવા માટે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલનું અધિકારક્ષેત્ર એ તપાસવા પૂરતું મર્યાદિત છે કે કલમ ૩૩ દ્વારા નિર્ધારિત શરતોનું પાલન કરવામાં આવ્યું છે કે નહીં અને એમ્પ્લોયરે કાયદેસર અને વાજબી રીતે આદેશ પસાર કર્યો છે કે નહીં.

૯.૧ આ સંદર્ભમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા નીચેના અવલોકનોને ધ્યાનમાં લેવું યોગ્ય રહેશે:

“એમાં કોઈ શંકા કે વિવાદ નથી કે ઔદ્યોગિક વિવાદોના અધિનિયમની કલમ ૩૩(૨)(બી) હેઠળ ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલનું અધિકારક્ષેત્ર મર્યાદિત છે. કલમ ૩૩(૨)(બી) હેઠળ ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલના અધિકારક્ષેત્રને ઔદ્યોગિક વિવાદોના અધિનિયમની કલમ ૧૦ ના અધિકારક્ષેત્ર સમાન ગણી શકાય નહીં.” [જુઓ: (૨૦૦૫) ૩ એસસીસી ૨૪૧]

અગાઉના ચુકાદામાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અન્ય બાબતોની સાથે અવલોકન કર્યું હતું કે:

‘ટ્રિબ્યુનલ જેની સમક્ષ તે કલમ હેઠળ અરજી કરવામાં આવી છે તેણે એમ્પ્લોયર અને કામદાર વચ્ચે ઉદ્ભવતા કોઈ પણ ઔદ્યોગિક વિવાદ પર ન્યાયનિર્ણય કરવાનો નથી, પરંતુ તેણે માત્ર એ વિચારવાનું છે કે કામદારના હિતને પ્રતિકૂળ રીતે અસર કરે તે રીતે રોજગારની સ્થિતિમાં ફેરફાર કરવાના અથવા તેની પેન્ડન્સી દરમિયાન બરતરફી અથવા સજા દ્વારા, ભલે ડિસ્મિસલ દ્વારા હોય કે અન્યથા, તેને મુક્ત કરવા પર જે પ્રતિબંધ એમ્પ્લોયર પર લાદવામાં આવ્યો છે તે ઉઠાવી લેવો જોઈએ કે નહીં. એમ્પ્લોયર દ્વારા આવા પ્રતિબંધને ઉઠાવવા માટે એક

પ્રાઈમા ફેસી કેસ બનાવવો પડે છે અને ટ્રિબ્યુનલ પાસે એકમાત્ર અધિકારક્ષેત્ર કાં તો આવી પરવાનગી આપવાનું અથવા તેને નકારવાનું છે, જો એમ્પ્લોયર દૂષિત ઇરાદાથી (માલા ફાઈડ) કામ ન કરી રહ્યો હોય અથવા કોઈ અયોગ્ય પ્રેક્ટિસ કે વિકિટમાઈઝેશનનો આશરો ન લેતો હોય."

૧૦. એ સાચું છે કે જ્યારે એમ્પ્લોયર ગેરવર્તણૂકના આધારે કર્મચારી સામે પગલાં લે છે, ત્યારે મંજૂરીની અરજીની તપાસ કરતી વખતે, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ ચોક્કસપણે એ મુદ્દાની તપાસ કરશે કે એમ્પ્લોયરે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું પાલન કર્યું છે કે નહીં અને કામદારને સુનાવણી અને બચાવની તક આપવામાં આવી હતી કે નહીં.

૧૦.૧ ઉક્ત મુદ્દાને સંબોધતી વખતે, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ પ્રાઈમા ફેસી સામગ્રીની તપાસ કરશે અને વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ પુરાવાની પર્યાપ્તતા અથવા અભાવ અથવા ગેરવર્તણૂકના સંબંધમાં કામદારના ખુલાસા/બચાવના ગુણદોષ અથવા ઇન્કવાયરી ઓફિસરના તારણોની શુદ્ધતા વિશેના મુદ્દામાં પ્રવેશશે નહીં કારણ કે ઉક્ત પાસાઓની તપાસ વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ અથવા વિદ્વાન લેબર કોર્ટ દ્વારા ઔદ્યોગિક વિવાદોના અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળની મૂળભૂત રેફરન્સ કાર્યવાહીમાં કરવામાં આવશે.

૧૧. જોકે, વર્તમાન કેસમાં, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ ઉક્ત તફાવત પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં નિષ્ફળ રહી અને વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ કેસના ગુણદોષમાં પ્રવેશી હોય તેવું જણાય છે કારણ કે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે વીજ બોર્ડ સામે કામદારના આક્ષેપ પર વિચાર કર્યો હતો અને વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ કામદારના તે આક્ષેપથી પ્રભાવિત થઈ હોય તેવું જણાય છે કે તેને અલગ ફરજ સોંપવામાં આવી હતી, એટલે કે જાન્યુઆરી/ફેબ્રુઆરી ૧૯૯૭ પહેલા તેણે જે ફરજ બજાવી હતી તે સિવાયની ફરજ સોંપવામાં આવી હતી.

૧૨. આ ઉપરાંત, આ અરજીમાં બીજું એક સુસંગત પાસું છે.

૧૩. રેકૉર્ડ પરથી એ બહાર આવ્યું છે કે વીજ બોર્ડ તારીખ ૨૯/૧૦/૨૦૦૧ (ચૂકથી ૧૯૯૧ લખાયેલ છે) નો આદેશ પસાર કરતા અને સંબંધિત કામદારની સેવા સમાપ્ત કરતા પહેલા કોઈ ઔપચારિક ઘરેલું પૂછપરછ (ડોમેસ્ટિક ઇન્કવાયરી) કરી ન હતી.

૧૩.૧ જોકે, આ સંદર્ભમાં, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે કેટલીક કઠોર વાસ્તવિકતાઓ અને સુસંગત તથ્યો પર વિચાર કરવો જોઈતો હતો જેમ કે,

દાવેદાર છેલ્લા આશરે ૪ વર્ષથી એટલે કે ૧૯૯૭ થી ૨૦૦૧ સુધી (ચૂકથી ૧૯૮૭ થી ૧૯૯૧ લખાયેલ છે) કામ પર હાજર થતો ન હતો, તે પણ બોર્ડ દ્વારા ઘણી સૂચનાઓ આપવા છતાં અને કોઈ જાણ કર્યા વિના અથવા તેની અનધિકૃત ગેરહાજરીના વર્તન અંગે કોઈ ખુલાસો આપ્યા વિના.

૧૪. તદુપરાંત, ઘણી નોટિસો અને શો કોઝ નોટિસ/ચાર્જશીટ હોવા છતાં, એટલે કે તારીખ ૧૦/૦૩/૧૯૯૭, ૧૯/૦૩/૧૯૯૭, ૧૭/૦૬/૧૯૯૭, ૨૮/૦૮/૧૯૯૭, ૧૨/૦૩/૨૦૦૧ અને ૧૬/૦૪/૨૦૦૧ ની નોટિસો હોવા છતાં, દાવેદારે ફરજ પર હાજર થવાની અને/અથવા તેની અનધિકૃત ગેરહાજરી અંગે ખુલાસો આપવાની તસ્દી લીધી ન હતી.

૧૫. વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે ઉપર જણાવેલા સુસંગત તથ્યોની પૃષ્ઠભૂમિમાં ઘરેલું પૂછપરછ કરવાની જરૂરિયાતની તપાસ કરવી જોઈતી હતી અને વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે એ મુદ્દાને સંબોધવો જોઈતો હતો કે જ્યારે દાવેદાર ૪ વર્ષ સુધી ફરજ પર હાજર થતો ન હોય અને વીજ બોર્ડની નોટિસો અને સૂચનાઓના જવાબમાં કોઈ જવાબ આપતો ન હોય ત્યારે શું પૂછપરછ કરી શકાઈ હોત.

૧૬. વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે એ હકીકતના પ્રકાશમાં પણ કેસ પર વિચાર કરવો

જોઈતો હતો કે વીજ બોર્ડે સંબંધિત કામદારને ફરજ પર હાજર થવા અને તેની અનધિકૃત ગેરહાજરી અંગે ખુલાસો આપવાની સૂચના સાથે સમાચારપત્રમાં નોટિસ પણ પ્રસિદ્ધ કરી હતી અને સમાચારપત્રમાં પ્રસિદ્ધ થયેલી આવી જાહેર નોટિસ હોવા છતાં, દાવેદાર ફરજ પર હાજર થયો ન હતો.

૧૭. વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે એ મુદ્દાને પણ સંબોધવો જોઈતો હતો કે શું આવા વિશિષ્ટ તથ્યોને સામાન્ય નિયમના આધારે એટલે કે કાયદેસર અને વાજબી રીતે ઘરેલું પૂછપરછ કરવાના આધારે તપાસવા વાજબી રહેશે.

૧૮. આખરે, ઘરેલું પૂછપરછનો હેતુ અને ઉદ્દેશ સંબંધિત કામદારને સુનાવણી અને બચાવની વાજબી અને પૂરતી તક આપવાનો છે અને ઔદ્યોગિક વિવાદોના અધિનિયમની કલમ ૩૩(૨)(બી) ના આધારે લાદવામાં આવેલા પ્રતિબંધનો હેતુ કામદારને વિક્ટિમાઇઝેશન સામે રક્ષણ આપવાનો અને સેવાની સ્થિતિમાં કોઈ ફેરફાર કરવામાં આવે અથવા તેની સેવા બંધ કરવામાં આવે તે પહેલાં વાજબી તક સુનિશ્ચિત કરવાનો છે. તેથી, જે તબક્કે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલને પ્રતિબંધ ઉઠાવવા માટે વિનંતી કરવામાં આવે છે, તે તબક્કે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ તેની શોધ એ સુનિશ્ચિત કરવા પૂરતી મર્યાદિત રાખશે કે શું કામદારને વાજબી તક આપવામાં આવી હતી અને શું કાર્યવાહી દૂષિત ઇરાદાવાળી (માલા ફાઈડ) છે અથવા વિક્ટિમાઇઝેશનથી કલંકિત છે અને આ કલમ હેઠળ નિર્ધારિત

પ્રક્રિયા/શરતોનું પાલન અને પૂર્તિ કરવામાં આવી છે કે નહીં. સુનાવણીની વાજબી તક એ તત્વ (સબસ્ટન્સ) ની બાબત છે, સ્વરૂપ (ફોર્મ) ની નહીં. તેથી, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનો ભંગ અને/અથવા સુનાવણીની તક નકારવા દેશે નહીં પરંતુ તે જ સમયે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ કહેવાતી ઘરેલું પૂછપરછના દેખાવથી પ્રભાવિત થશે નહીં. એવા કિસ્સાઓ સિવાય કે જ્યાં લાગુ પડતા સ્ટેનિંગ ઓર્ડર્સ અથવા સર્વિસ રેગ્યુલેશન્સ ખાસ કરીને જોગવાઈઓ અનુસાર ઘરેલું પૂછપરછની જરૂરિયાત નક્કી કરે છે, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ સ્વરૂપ – તેના બદલે તત્વ – ને બદલે વાસ્તવિક અને અસરકારક તકને પ્રાધાન્ય આપશે – અને વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ શોધી કાઢશે કે કામદારને વાસ્તવિક અને અસરકારક તક આપવામાં આવી હતી કે નહીં. વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે એ પણ ધ્યાનમાં લેવું જોઈતું હતું કે જો લેખિત સૂચનાઓ/નોટિસો આપવામાં આવે અને સંબંધિત કામદારને બજાવવામાં આવે જે લાંબા સમયથી કામથી દૂર રહ્યો હોય અને તેના દ્વારા આવા કામદારને માત્ર ફરજ પર હાજર થવા માટે જ નહીં પરંતુ તેની (સતત લાંબા સમય સુધી ગેરહાજર રહેવા માટેની) સમજૂતી માંગવામાં આવી હોય અને તેના વર્તનને સમજાવવાની અને બચાવ કરવાની તક પણ આપવામાં આવી હોય પરંતુ તે આવી તકનો લાભ લેતો નથી અને એક તરફ તે કામથી દૂર રહેવાનું ચાલુ રાખે છે અને બીજી તરફ તે માંગ્યા મુજબનો ખુલાસો સબમિટ કરતો નથી, તો સંજોગોમાં શું મહત્વનું રહેશે અને શું સુસંગત રહેશે તે વાસ્તવિક તક છે, તકનું સ્વરૂપ કે રીત નહીં. અલગ રીતે

કહીએ તો, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે ધ્યાનમાં લેવું જોઈતું હતું કે અંતિમ પરિણામ (એટલે કે ખુલાસો આપવાની તક આપવામાં આવી હતી તે હકીકત) સુસંગત છે અને માત્ર તે સ્વરૂપ કે રીત નહીં કે જેમાં તક આપવામાં આવી હતી. એ પ્રસ્તુત છે કે કેટલાક કિસ્સાઓમાં, મેનેજમેન્ટના નિયંત્રણ બહારના સંજોગોને કારણે, ઘરેલું પૂછપરછ કરવાની પ્રક્રિયા વ્યવહારુ અથવા શક્ય ન હોઈ શકે, દા.ત. જ્યારે કામદારો હડતાળ પર હોય અને પ્રદર્શનો કરી રહ્યા હોય જે હુમલા અથવા હિંસા વગેરે તરફ દોરી જાય અથવા જ્યાં કર્મચારી, વર્તમાન કેસની જેમ, ગેરહાજરીના કારણ અથવા તેના ઠેકાણા વિશે કોઈ પણ જાણ કર્યા વિના સતત ફરજ પર હાજર ન થતો હોય. અસંખ્ય કારણોસર ઘરેલું પૂછપરછ કરવી શક્ય અથવા વ્યવહારુ ન હોઈ શકે. આવા સંજોગો અને કિસ્સાઓમાં પ્રશ્ન ઊભો થશે કે શું એ હકીકતને અવગણીને મંજૂરી યાંત્રિક રીતે નકારવી જોઈએ કે ભલે કોઈ ચોક્કસ સ્વરૂપ કે રીતે નહીં પરંતુ હકીકતમાં કામદારને વારંવાર તકો આપવામાં આવી હતી પરંતુ મેનેજમેન્ટ/એમ્પ્લોયરના નિયંત્રણ બહારના કારણોસર ઔપચારિક પૂછપરછ કરી શકાઈ ન હતી. આ સંદર્ભમાં, એ નોંધવું પ્રસ્તુત છે કે શંકર ચક્રવર્તી વિરુદ્ધ બ્રિટાનિયા બિસ્કિટ કંપની લિમિટેડ અને અન્ય [એઆઈઆર ૧૯૭૯ એસસી ૧૬૫૨] ના કેસમાં અને શંભુ નાથ ગોયલ વિરુદ્ધ બેંક ઓફ બરોડા અને અન્ય [એઆઈઆર ૧૯૮૪ એસસી ૨૮૦] ના કેસમાં લીધેલા નિર્ણયમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે જો પૂછપરછ ખામીયુક્ત જણાય, તો ટ્રિબ્યુનલ એમ્પ્લોયરને, જો આવી પરવાનગી

માંગવામાં આવે તો, કોર્ટ સમક્ષ પુરાવા રજૂ કરીને આક્ષેપો સાબિત કરવાની મંજૂરી આપશે. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એમ પણ ઠેરવ્યું છે કે ‘પૂછપરછ ન કરવી’ અને ‘ખામીયુક્ત પૂછપરછ’ સમાન ધોરણે છે. વર્તમાન કેસમાં વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલનો નિર્ણય માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉક્ત અવલોકનોથી વિપરીત છે. જો વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ મંજૂરી નકારે છે અને અરજી ફગાવી દે છે – તે પણ વિકિટમાઈઝેશન વિશેના કોઈ પણ નિષ્કર્ષની ગેરહાજરીમાં – ઘરેલું પૂછપરછની કાર્યવાહીની ઝીણવટપૂર્વક તપાસ કરીને અને એમ ઠેરવીને કે પૂછપરછ ખામીયુક્ત છે અથવા પૂછપરછ અધિકારીના તારણો ખોટા છે, તો તે એમ્પ્લોયરની પુરાવા રજૂ કરવાની અને કોર્ટમાં આક્ષેપો/ચાર્જ સાબિત કરવાની તક છીનવી લેશે, અને એમ્પ્લોયરને આવી તકથી વંચિત રાખશે કારણ કે મંજૂરીની અરજી ફગાવી દેવામાં આવતા પછી વિવાદ ઊભો કરવાની અને ઔદ્યોગિક વિવાદોના અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળ રેફરન્સ ચલાવવાની કોઈ જરૂર રહેશે નહીં.

૧૮.૧ વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે એ પણ ધ્યાનમાં લેવું જોઈતું હતું કે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો, જેવું માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે, તે કોઈ બેલગામ ઘોડો (અનરૂલી હોર્સ) નથી અને તેને કોઈ સીધા સૂત્ર (સ્ટ્રેટ જેકેટ ફોર્મ્યુલા) માં બાંધી શકાય નહીં.

૧૮.૨ એ સાચું છે કે સુનાવણી અને બચાવની તક આપ્યા વિના અને કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના ભંગમાં શિક્ષાત્મક પગલાં લેવા જોઈએ નહીં અને લઈ શકાય નહીં. જોકે, એ પણ એટલું જ સાચું છે કે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો કોઈ અણનમ સૂત્ર નથી. કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો એ એક એવો ખ્યાલ છે જે લવચીક છે જે લાગુ થવો જોઈએ અને અમલી બનાવવો જોઈએ અને તેના પાલનની તપાસ કેસના તથ્યોના આધારે થવી જોઈએ અને કેસના વિશિષ્ટ સંજોગોને અવગણીને નહીં. વર્તમાન કેસમાં વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ ઉપર ચર્ચા કરેલા પાસાઓ પર વિચાર કરવામાં નિષ્ફળ રહી અને કરી શકી નહીં.

૧૮.૩ આ સંદર્ભમાં, ધ ચેરમેન, બોર્ડ ઓફ માઈનિંગ એક્ઝામિનેશન એન્ડ ચીફ ઈન્સ્પેક્ટર ઓફ માઈન્સ અને અન્ય વિરુદ્ધ રામજી [એઆઈઆર ૧૯૭૭ એસસી ૯૮૫] ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના અવલોકનોનો લાભદાયી સંદર્ભ લઈ શકાય છે, જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અન્ય બાબતોની સાથે અવલોકન કર્યું હતું કે:

“કુદરતી ન્યાય એ કોઈ બેલગામ ઘોડો નથી, છુપાયેલી સુરંગ નથી, કે ન્યાયિક રામબાણ ઈલાજ (ક્યોર-ઓલ) નથી. જો નિર્ણય લેનાર દ્વારા જે વ્યક્તિ સામે કાર્યવાહી કરવામાં આવી છે તેને ન્યાયીપણું બતાવવામાં આવે, તો આવી આવશ્યક

પ્રક્રિયાગત યોગ્યતાના સ્વરૂપ, લાક્ષણિકતાઓ અને પાયાની બાબતો દરેક પરિસ્થિતિના તથ્યો અને સંજોગો દ્વારા નિર્ધારિત હોય છે, કુદરતી ન્યાયના કોઈ ભંગની ફરિયાદ કરી શકાય નહીં. વહીવટી વાસ્તવિકતાઓ અને આપેલ કેસના અન્ય પરિબલોના સંદર્ભ વિના કુદરતી ન્યાયનું અકુદરતી વિસ્તરણ કંટાળાજનક હોઈ શકે છે. આપણે ન તો બહુ ઝીણવટભર્યા (ફિનિકલ) થઈ શકીએ કે ન તો કઠ્ઠરપંથી (ફેનાટિકલ) થઈ શકીએ પરંતુ આ અધિકારક્ષેત્રમાં લવચીક છતાં મક્કમ હોવું જોઈએ. કોઈ પણ માણસને કમર નીચે ફટકો (હિટ બિલો ધ બેલ્ટ) મારવો જોઈએ નહીં – તે આ બાબતનો અંતરાત્મા છે.”

૧૯. તેથી, વર્તમાન કેસમાં, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે એ હકીકત ધ્યાનમાં લેવી જોઈતી હતી કે દાવેદારની સેવા સમાપ્ત કરતા પહેલા વીજ બોર્ડે ઘણી નોટિસો જારી કરી હતી અને જે નોટિસો દાવેદાર દ્વારા નકારવામાં આવી હતી, તે સંબંધિત કામદારના રહેઠાણ પર ચોંટાડીને બજાવવામાં આવી હતી અને આવી નોટિસો હોવા છતાં, દાવેદારે ક્યારેય કોઈ પ્રતિસાદ આપ્યો ન હતો.

૧૯.૧ વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે એ પણ ધ્યાનમાં લેવું જોઈતું હતું કે બોર્ડે સમાચારપત્રમાં જાહેર નોટિસ પ્રસિદ્ધ કરી હતી અને કામદારને ફરજ પર હાજર

થવા અને તેનો ખુલાસો આપવા જણાવ્યું હતું. ૧૯.૨ વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે એ મુદ્દાને સંબોધવો જોઈતો હતો કે બોર્ડ દ્વારા અનુસરવામાં આવેલી ઉક્ત પ્રક્રિયા અને બોર્ડ દ્વારા લેવામાં આવેલા પગલાં જરૂરિયાતને સંતોષશે કે નહીં અને તે દાવેદારને સુનાવણી અને બચાવની વાજબી અને પૂરતી તક આપવા સમાન ગણાશે કે નહીં અને શું આવા પગલાં અને ક્રિયાઓને ઘરેલું પૂછપરછ કરવાની જરૂરિયાતના બદલે પૂરતી ગણવી જોઈએ કે નહીં.

૧૯.૩ વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે, તેના બદલે, ટેકનિકલ માર્ગ અપનાવ્યો અને ઔપચારિક ઘરેલું પૂછપરછ કરવામાં આવી હતી કે નહીં તેવો પ્રશ્ન ઉઠાવીને પરંપરાગત અને ટેકનિકલ રીતે કેસ પર વિચાર કર્યો અને કારણ કે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલને જાણવા મળ્યું કે આવી ઔપચારિક પૂછપરછ કરવામાં આવી નથી, તેથી વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે મંજૂરીની અરજી ફગાવી દીધી.

૨૦. આ પ્રક્રિયામાં વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ કામદારના આક્ષેપથી પ્રભાવિત થઈ ગઈ અને વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ દાવેદારના આક્ષેપના ગુણદોષમાં પ્રવેશી અને અવલોકન કર્યું કે વીજ બોર્ડ દાવેદારને અલગ કામ સોંપવામાં ગેરકાયદેસરતા આચરી હતી જે કાર્યવાહી/પ્રક્રિયા ટ્રિબ્યુનલના અધિકારક્ષેત્રની બહાર હતી.

૨૧. જોકે ઉક્ત પાસાઓ વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષના કેસનો વિષય ન હતા અને જ્યાં સુધી મંજૂરીની અરજીનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી ન તો તે પાયાના હતા કે ન તો સુસંગત હતા, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે ઉક્ત પાસાઓની તપાસ કરી અને તેનાથી વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે અધિનિયમની કલમ ૩૩ હેઠળ મંજૂરીની અરજી નક્કી કરવાના હેતુ માટે આપવામાં આવેલા અધિકારક્ષેત્રનું ઉદ્દંધન કર્યું છે.

૨૧.૧ આ સંદર્ભમાં, ઔદ્યોગિક વિવાદોના અધિનિયમની કલમ ૩૩(૨)(બી) હેઠળ મંજૂરીની અરજીની તપાસ માટે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલના અધિકારક્ષેત્રની મર્યાદાના સંબંધમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના અવલોકનોને ધ્યાનમાં લેવું યોગ્ય છે.

૨૧.૨ માર્ટિન બર્ન લિમિટેડ વિરુદ્ધ આર.એન. બેનર્જી [એઆઈઆર ૧૯૫૮ એસસી ૭૯] ના કેસમાં લીધેલા નિર્ણયમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અન્ય બાબતોની સાથે અવલોકન કર્યું હતું કે:

“૨૨. અધિનિયમની કલમ ૨૨ હેઠળ લેબર એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષની તપાસનું સ્વરૂપ અને વ્યાપ એથર્ટન વેસ્ટ એન્ડ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ સુતી મિલ મઝદૂર યુનિયન અને અન્ય (૧), (ધ

ઓટોમોબાઈલ પ્રોડક્ટ્સ ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ વિરુદ્ધ રુક્માજી બાલા અને અન્ય ૨) અને લક્ષ્મી દેવી શુગર મિલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ પંડિત રામ સ્વરૂપ (૩) માં આ કોર્ટના નિર્ણયોનો વિષય રહ્યો છે. છેલ્લે ઉદ્દેખિત કેસમાં આ કોર્ટે આવી તપાસને સંચાલિત કરતા સિદ્ધાંતોને સંક્ષિપ્તમાં નિર્ધારિત કર્યા છે અને પૃષ્ઠ ૮૩૫ પર અવલોકન કર્યું છે:

'ટ્રિબ્યુનલ જેની સમક્ષ તે કલમ હેઠળ અરજી કરવામાં આવી છે તેણે એમ્પ્લોયર અને કામદાર વચ્ચે ઉદ્ભવતા કોઈ પણ ઔદ્યોગિક વિવાદ પર ન્યાયનિર્ણય કરવાનો નથી, પરંતુ તેણે માત્ર એ વિચારવાનું છે કે કામદારના હિતને પ્રતિકૂળ રીતે અસર કરે તે રીતે રોજગારની સ્થિતિમાં ફેરફાર કરવાના અથવા તેની પેન્ડન્સી દરમિયાન બરતરફી અથવા સજા દ્વારા, ભલે ડિસ્મિસલ દ્વારા હોય કે અન્યથા, તેને મુક્ત કરવા પર જે પ્રતિબંધ એમ્પ્લોયર પર લાદવામાં આવ્યો છે તે ઉઠાવી લેવો જોઈએ કે નહીં. એમ્પ્લોયર દ્વારા આવા પ્રતિબંધને ઉઠાવવા માટે એક પ્રાઈમી ફેસી કેસ બનાવવો પડે છે અને ટ્રિબ્યુનલ પાસે એકમાત્ર અધિકારક્ષેત્ર કાં તો આવી પરવાનગી આપવાનું અથવા તેને નકારવાનું છે, જો એમ્પ્લોયર દૂષિત ઇરાદાથી (માલા ફાઈડ) કામ

ન કરી રહ્યો હોય અથવા કોઈ અયોગ્ય પ્રોક્ટિસ કે વિકિટમાઈઝેશનનો આશરો ન લેતો હોય."

૨૩. તેથી, આપણે એ વિચારવાનું છે કે શું પ્રસ્તુત કેસમાં સામાવાળાની સેવા સમાપ્ત કરવા માટે અરજદાર દ્વારા પ્રાઈમા ફેસી કેસ બનાવવામાં આવ્યો હતો અને શું તારીખ ૧ નવેમ્બર, ૧૯૫૫ ની નોટિસ આપીને સામાવાળાની સેવા સમાપ્ત કરવામાં અરજદાર કોઈ અયોગ્ય લેબર પ્રોક્ટિસ કે વિકિટમાઈઝેશનથી પ્રેરાયો હતો.

૨૪. આ ચુકાદાના અગાઉના ભાગમાં ઘટનાઓના વર્ણન પરથી જે તથ્યો જણાય છે તે એ સ્થાપિત કરે છે કે સામાવાળા તેની ફરજો બજાવવામાં અત્યંત બેદરકાર હતો, નજીવા કારણોસર ગેરહાજર રહેવાની ટેવ ધરાવતો હતો, તેના વર્તન અને આચરણમાં ઉદ્ભૂત હતો અને મેનેજમેન્ટ દ્વારા તેને વારંવાર આપવામાં આવેલી મૌખિક તેમજ લેખિત ચેતવણીઓ છતાં, તેનામાં સુધારાના કોઈ ચિહ્નો દેખાયા ન હતા. ૧૯૪૯, ૧૯૫૧ અને ૧૯૫૨ ની ઘટનાઓ જેના પરિણામે ફેબ્રુઆરી, ૧૯૫૩ માં તેની વાર્ષિક ઇજાફો (ઈન્કીમેન્ટ) અટકાવવામાં આવ્યો હતો, તે દર્શાવવા માટે પૂરતી હતી કે અરજદારના મેનેજમેન્ટે સામાવાળાનું કામ અને આચરણ

મિલકુલ સંતોષકારક ન હોવા છતાં તેની સાથે ખૂબ ઉદારતાથી વ્યવહાર કર્યો હતો. જો અરજદારે ઉપર ઉલ્લેખિત અનેક પ્રસંગોમાંથી દરેક પર સામાવાળા સામે પગલાં લીધા હોત તો તે તેના અધિકારમાં હોત, પરંતુ કેવળ દયાભાવથી તેને એક પછી એક તક આપતા રહ્યા જેથી તે તેના કામ અને આચરણમાં સુધારો નોંધાવે. જોકે સામાવાળો તેના વર્તનમાં અડગ રહ્યો અને શ્રી હૂપર દ્વારા કરવામાં આવેલા બે અહેવાલો – એક ૧૯ ઓગસ્ટ, ૧૯૫૩ ના રોજ અને બીજો ૪ મે, ૧૯૫૪ ના રોજ – મેનેજમેન્ટ દ્વારા વિચારણામાં લેવામાં આવ્યા હતા અને તે એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યા હતા કે સામાવાળાને અરજદારની સેવામાં રાખવો અયોગ્ય છે અને તેમ છતાં વધુ કંઈ પણ કર્યા વિના તેને બરતરફ કરવાનું નક્કી કરવાને બદલે, તેને બે વિકલ્પોમાંથી એકની પસંદગી આપી હતી, એટલે કે, જો તે સંપૂર્ણ છટકી વળતર (રિટ્રેન્યમેન્ટ કોમ્પન્સેશન) ની શરત સ્વીકારવા સંમત હોય તો તેની સેવા તાત્કાલિક સમાપ્ત કરી શકાય અથવા જો તેણે તે સ્વીકારવાનો ઇનકાર કર્યો હોય તો તેની સેવા સમાપ્ત કરવાની પરવાનગી માટે પાંચમી ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અરજી કરવી. સામાવાળાના તારીખ ૧૭ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૫૩ ના પત્ર સાથે પૂરો થતો તમામ પત્રવ્યવહાર વધુ કંઈ પણ કર્યા વિના તેના કામ અને આચરણની

અસંતોષકારક પ્રકૃતિ સાબિત કરવા માટે પૂરતો હતો અને અરજદાર દેખીતી રીતે એવા અભિપ્રાયનો હતો કે શ્રી હૂપર દ્વારા કરવામાં આવેલા અહેવાલો સાથે લેવામાં આવેલા સામાવાળાના રેકૉર્ડ્સે તેણે જે પગલું આખરે લેવાનું નક્કી કર્યું હતું તેને વાજબી ઠેરવવા માટે પૂરતી સામગ્રી પૂરી પાડી હતી. આ સંજોગોમાં અરજદારે સામાવાળાને ચાર્જશીટ આપવી અને સામાવાળાના કામ અને આચરણની ઔપચારિક પૂછપરછ કરવી જરૂરી માની ન હતી.

૨૫. લેબર એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આ સંજોગોને અરજદાર દ્વારા સામાવાળાની સેવા સમાપ્ત કરવા માટે પ્રાઈમિ ફેસી કેસ બનાવવામાં આવ્યો હતો કે કેમ તે પોતે નક્કી કરવા માટે હકદાર બનાવવા પૂરતા ગણવામાં આવ્યા હતા. અરજદાર માટે સામાવાળાને ચાર્જશીટ સબમિટ કરવી અને તેના કામ અને આચરણની ઔપચારિક પૂછપરછ શરૂ કરવી ખુદ્દું હતું. જો તે કરવામાં આવ્યું હોત અને અરજદારે, આવી ઔપચારિક પૂછપરછ કર્યા પછી, એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યો હોત કે સામાવાળો તેની સામે મૂકવામાં આવેલા આરોપો માટે દોષિત હતો અને ત્યારબાદ તેની સેવા સમાપ્ત કરવાનું નક્કી કર્યું હોત, તો ટ્રિબ્યુનલ હસ્તક્ષેપ કરી શકી હોત નહીં અને સામાવાળાની સેવા સમાપ્ત કરવા માટે

પ્રાઈમા ફેસી કેસ બનાવવામાં આવ્યો હતો તેવા તેના નિષ્કર્ષ પર આવતા, તેણે અરજદારને માંગેલી પરવાનગી આપી હોત. કમનસીબે અરજદાર માટે, સામાવાળાનું કામ અને આચરણ સ્પષ્ટપણે અસંતોષકારક હોવા છતાં અને તેથી, તેને તેની સેવામાં રાખવા માટે અયોગ્ય હોવાના નિષ્કર્ષને વાજબી ઠેરવતું હોવા છતાં, અરજદારે ઉપર દર્શાવેલ પ્રકૃતિની કોઈ ઔપચારિક પૂછપરછ કરી ન હતી અને સામાવાળાને તેની સામે મૂકવામાં આવેલા આરોપોની બાબતમાં તેનું કહેવું રજૂ કરવાની તક આપી ન હતી. તેથી લેબર એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલે અરજદાર દ્વારા તેની સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલી સામગ્રી પર સામાવાળાની સેવા સમાપ્ત કરવા માટે પ્રાઈમા ફેસી કેસ બનાવવામાં આવ્યો હતો કે કેમ તે નક્કી કરવાનો બોજ યોગ્ય રીતે પોતાની ઉપર લીધો હતો.”

૨૧.૩ લક્ષુ રામ વિરુદ્ધ મેનેજમેન્ટ ઓફ ડી.સી.એમ.કેમિકલ વર્ક્સ લિમિટેડ અને અન્ય [એઆઈઆર ૧૯૭૮ એસસી ૧૦૦૪] ના કેસમાં લીધેલા નિર્ણયમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અન્ય બાબતોની સાથે અવલોકન કર્યું હતું કે:

“૧૨. આ કોર્ટના ઉપર ટાંકેલા નિર્ણયો પરથી જે સ્થિતિ ઉભરી

આવે છે તે આ પ્રમાણે હોઈ શકે છે: અધિનિયમની કલમ ૩૩(૨)
 (બી) હેઠળની કાર્યવાહીમાં, ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલનું અધિકારક્ષેત્ર
 એ પૂછપરછ પૂરતું મર્યાદિત છે કે (i) સંબંધિત નિયમો/સ્ટેન્ડિંગ
 ઓર્ડર્સ અને કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો અનુસાર યોગ્ય ઘરેલું
 પૂછપરછ કરવામાં આવી છે કે નહીં; (ii) ઘરેલું ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ
 રજૂ કરવામાં આવેલા કાયદેસરના પુરાવા પર આધારિત ડિસ્મિસલ
 માટે પ્રાઈમા ફેસી કેસ બનાવવામાં આવ્યો છે કે નહીં; (iii) શું
 એમ્પ્લોયર એવા ન્યાયી નિષ્કર્ષ પર આવ્યો હતો કે કર્મચારી
 દોષિત હતો અને ડિસ્મિસલ એ અયોગ્ય લેબર પ્રેક્ટિસ સમાન ન
 હતું અને તેનો હેતુ કર્મચારીને વિક્ટિમાઇઝ કરવાનો ન હતો, આ
 કોર્ટના બેંગાલ ભાટડી કોલ કંપની વિરુદ્ધ રામ પ્રોબેશ સિંઘ,
 (૧૯૬૪) ૧ એસસીઆર ૭૦૯ : (એઆઈઆર ૧૯૬૪ એસસી
 ૪૮૬); ટીટાગઢ પેપર મિલ્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ રામ નરેશ
 કુમાર (૧૯૬૧) ૧ લેબ એલજે ૫૧૧) (એસસી); હિન્દ
 કન્સ્ટ્રક્શન એન્ડ એન્જિનિયરિંગ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ તેમના
 કામદારો, (૧૯૬૫) ૨ એસસીઆર ૮૩ : એઆઈઆર ૧૯૬૫
 એસસી ૮૧૭; વર્કમેન ઓફ મેસર્સ ફાયરસ્ટોન ટાયર એન્ડ રબર
 કંપની ઓફ ઈન્ડિયા (પી.) લિમિટેડ વિરુદ્ધ મેનેજમેન્ટ,
 (૧૯૭૩) ૩ એસસીઆર ૫૮૭ : એઆઈઆર ૧૯૭૩ એસસી

૧૨૨૭, અને ઇસ્ટર્ન ઇલેક્ટ્રિક એન્ડ ટ્રેડિંગ કંપની વિરુદ્ધ બલદેવ લાલ, ૧૯૭૫ લેબ આઈસી ૧૪૩૫ : (એઆઈઆર ૧૯૭૫ એસસી ૧૮૯૨) ના નિર્ણયો દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલી સ્થિતિને ધ્યાનમાં લેતા કે જોકે સામાન્ય રીતે કહીએ તો સ્ટેન્ડિંગ ઓર્ડર્સ હેઠળ ગેરવર્તણૂક માટે સજા આપવી એ મેનેજમેન્ટ દ્વારા નક્કી કરવાની બાબત છે અને ટ્રિબ્યુનલે સજાની યોગ્યતા કે પર્યાપ્તતા અથવા તે વધુ પડતી કે ખૂબ ગંભીર છે કે કેમ તે ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર નથી, છતાં કેટલાક કિસ્સાઓમાં દૂષિત ઈરાદા (માલા ફાઈડ) નું અનુમાન અતિશય કઠોર, ગંભીર, અયોગ્ય અથવા આઘાતજનક રીતે અપ્રમાણસર સજા લાદવા પરથી લગાવી શકાય છે; (iv) શું એમ્પ્લોયરે કર્મચારીને એક મહિનાનો પગાર ચૂકવ્યો છે અથવા ચૂકવવાની ઓફર કરી છે અને (v) શું એમ્પ્લોયરે તે જ સમયે અથવા તે જ વ્યવહારના ભાગરૂપે ગણી શકાય તેવા વાજબી ટૂંકા સમયની અંદર તે સત્તાધિકારી સમક્ષ અરજી કરી છે જેની સમક્ષ મુખ્ય ઔદ્યોગિક વિવાદ તેના દ્વારા લેવામાં આવેલા પગલાંની મંજૂરી માટે પેનિંગ છે. જો આ શરતો સંતોષાય છે, તો ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલ મંજૂરી આપશે જે તે તારીખથી સંબંધિત રહેશે જ્યારે એમ્પ્લોયરે ડિસ્મિસલનો આદેશ આપ્યો હતો. જો કે, જો ઘરેલું પૂછપરછ કોઈ ખામી અથવા

નબળાઈથી પીડાતી હોય, તો શ્રમ સત્તાધિકારીએ તેની સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવાના પોતાના મૂલ્યાંકન પરથી શોધી કાઢવું પડશે કે શું ડિસ્મિસલ માટે વાજબીપણું હતું અને જો તેને તેવું જણાય તો તે ડિસ્મિસલના આદેશની મંજૂરી આપશે જે આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો તે તારીખથી સંબંધિત રહેશે, જો એમ્પ્લોયરે કર્મચારીને એક મહિનાનો પગાર ચૂકવ્યો હોય અથવા ચૂકવવાની ઓફર કરી હોય અને એમ્પ્લોયરે ઉપર સૂચવેલા સમયની અંદર તે સત્તાધિકારી સમક્ષ અરજી કરી હોય જેની સમક્ષ મુખ્ય ઔદ્યોગિક વિવાદ તેણે લીધેલા પગલાંની મંજૂરી માટે પેનિંગ છે.”

૨૧.૪ જયપુર જિલ્લા સહકારી ભૂમિ વિકાસ બેંક લિમિટેડ વિરુદ્ધ શ્રી રામ ગોપાલ શર્મા અને અન્ય [૨૦૦૨ એઆઈઆર એસસીડબ્લ્યુ ૨૪૯] ના કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અન્ય બાબતોની સાથે અવલોકન કર્યું હતું કે:

“૧૪. જ્યાં કલમ ૩૩(૨)(બી) ના પ્રોવિઝો હેઠળ અરજી કરવામાં આવે છે, ત્યાં સત્તાધિકારી કે જેની સમક્ષ એમ્પ્લોયર દ્વારા લેવામાં આવેલા પગલાંની મંજૂરી માટેની કાર્યવાહી પેનિંગ

છે તેણે એ તપાસવાનું હોય છે કે શું ડિસ્મિસલ અથવા ડિસ્ચાર્જનો આદેશ ન્યાયી (બોના ફાઈડ) છે; શું તે વિક્ટિમાઈઝેશન અથવા અયોગ્ય લેબર પ્રેક્ટિસ દ્વારા હતો; શું પ્રોવિઝોમાં સમાવિષ્ટ શરતોનું પાલન કરવામાં આવ્યું હતું કે નહીં, વગેરે.”

૨૧.૫ ત્યારબાદ, ચોલન રોડવેઝ લિમિટેડ વિરુદ્ધ જી. તિરુજ્ઞાનસંબંધમ [(૨૦૦૫) ૩ એસસીસી ૨૪૧] ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ફરીથી આ મુદ્દા પર વિચાર કર્યો હતો, જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે, અગાઉના નિર્ણયો પર વિચાર કર્યા પછી, અન્ય બાબતોની સાથે અવલોકન કર્યું હતું અને ઠેરવ્યું હતું કે:

“૧૩. એમાં કોઈ શંકા કે વિવાદ નથી કે ઔદ્યોગિક વિવાદોના અધિનિયમની કલમ ૩૩(૨)(બી) હેઠળ ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલનું અધિકારક્ષેત્ર મર્યાદિત છે. કલમ ૩૩(૨)(બી) હેઠળ ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલના અધિકારક્ષેત્રને ઔદ્યોગિક વિવાદોના અધિનિયમની કલમ ૧૦ ના અધિકારક્ષેત્ર સમાન ગણી શકાય નહીં. આ કેસમાં સ્વીકાર્યપણે એક પૂછપરછ કરવામાં આવી છે જેમાં પક્ષકારોએ તેમના સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી. સામાવાળાનું પ્રતિનિધિત્વ

અને સહાય ત્રણ નિરીક્ષકો દ્વારા કરવામાં આવી હતી. શ્રી એમ. વેંકટેસન બ્રાન્ચ મેનેજર, સીઆરસી તંજાવુર ટાઉન બ્રાન્ચ હતા, જેમણે તેમનો અહેવાલ સબમિટ કર્યો હતો અને ઇન્કવાયરી ઓફિસર સમક્ષ તે સાબિત કર્યો હતો. તેમણે ટક્કર થયા પછી બીજી બસના સંદર્ભમાં બસની સ્થિતિનું વિગતવાર વર્ણન પૂરું પાડ્યું હતું. તેમને જાણવા મળ્યું કે રસ્તા પર બસના કોઈ બ્રેક ટાયરના નિશાન નહોતા. બસની આખી ડાબી બાજુની બધી બે સીટર બેઠકો સંપૂર્ણપણે ક્ષતિગ્રસ્ત જોવા મળી હતી. બસની ડાબી બાજુના છતના આર્કનો એન્ગલ સંપૂર્ણપણે બહાર નીકળી ગયો હતો. સ્થળ પર માત્ર ૪ વ્યક્તિઓ મૃત હાલતમાં મળી આવી ન હતી, પરંતુ બસના ડ્રાઈવર અને કંડક્ટર અને અન્ય ૧૦ મુસાફરોને પણ આ અકસ્માતમાં ઈજાઓ થઈ હતી. ઉક્ત ૧૦ મુસાફરોમાંથી ૩ ના પાછળથી હોસ્પિટલમાં તેમને થયેલી ઈજાઓને કારણે મૃત્યુ થયા હતા. તેમને વધુમાં જાણવા મળ્યું કે રસ્તાની ડાબી બાજુના કાચા માર્જિનમાં, એક આંબલીના ઝાડની બહાર નીકળેલી ડાળી હતી અને જે અગાઉથી જ કાપવામાં આવી હોવાનું જાણવા મળ્યું હતું અને ડાળીનો નીચેનો ભાગ ૩ ઇંચની લંબાઈ સુધી બહાર નીકળેલો હતો. બસ ઝાડ સાથે અથડાયાના સ્થળથી માત્ર ૮૧ ફૂટના અંતરે ઉભી રહેલી જોવા મળી હતી.

તેમણે વધુમાં નોંધ્યું હતું કે બસ ઝાડ સાથે અથડાયા પછી પણ,
કસૂરવારે બ્રેક લગાવ્યા વિના અને ઝડપ ઘટાડ્યા વિના બસને
ડાબી બાજુથી જમણી બાજુ વધુ વાળી દીધી હતી અને પાછળથી
જ તે થોડા અંતરે બસને ઉભી રાખી શક્યો હતો જેના પરિણામે
બસની આખી બાજુની છતનો એન્ગલ કપાઈ ગયો હતો.”

૨૨. કમનસીબે, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ આ પાસાઓ પર વિચાર કરવામાં
નિષ્ફળ રહી. આ કારણોસર અને આવી ખામીઓને ધ્યાનમાં લેતા, એવોર્ડ ટકી
શકે તેમ નથી અને આ બાબત માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપર ટાકેલા
અવલોકનો પરથી ઉભરતા સ્થાપિત કાયદાકીય સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં અને
વર્તમાન કેસના સુસંગત તથ્યો અને સંજોગોના પ્રકાશમાં વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ
દ્વારા નવેસરથી વિચારણાને પાત્ર છે, જેમાં એ મુદ્દો પણ સામેલ છે કે દાવેદારની
સેવા સમાપ્ત કરતા પહેલા બોર્ડ દ્વારા લેવામાં આવેલા પગલાં અને કાર્યવાહી
કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના પર્યાપ્ત પાલન સમાન ગણાશે કે નહીં અને ઉક્ત
પગલાં ઘરેલું પૂછપરછની જરૂરિયાતને સંતોષશે કે નહીં. વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે
ઉક્ત મુદ્દાઓને સંબોધવા અને તેના જવાબ આપવા જોઈએ. ઉક્ત પાસાઓની
તપાસ વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલના રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ પુરાવા અને સામગ્રીના
પ્રકાશમાં કરી શકાય છે.

૨૩. કારણ કે આ કોર્ટ સમક્ષ સુસંગત અને પૂરતી સામગ્રી ઉપલબ્ધ નથી, તેથી આ કોર્ટ માટે આ રિટ કાર્યવાહીમાં ઉક્ત તથ્યાત્મક પાસાઓની તપાસ કરવી શક્ય અથવા વ્યવહારુ અથવા પરવાનગીપાત્ર પણ રહેશે નહીં. આ તમામ કારણોસર, બાબત વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલને પરત મોકલવા (રિમાન્ડ કરવા) પાત્ર છે.

૨૪. નિષ્કર્ષ પર પહોંચતા પહેલાં અને અંતિમ આદેશ પસાર કરતા પહેલાં, અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી એક દલીલનો નિકાલ કરવો જરૂરી છે.

૨૫. અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટે એવી દલીલ કરી હતી કે બોર્ડે મંજૂરીની અરજી દાખલ કરી હતી કારણ કે સંબંધિત સમયે રેફરન્સ નં. ૨૨૨/૧૯૯૧ પેન્ડિંગ હતો. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે જોકે મંજૂરીની અરજીની સુનાવણી અને નિર્ણય થાય તે પહેલાં અને વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે ૦૫/૦૫/૨૦૦૬ ના રોજ એવોર્ડ પસાર કર્યો તે પહેલાં, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે ઉક્ત રેફરન્સ કેસમાં પહેલેથી જ અંતિમ એવોર્ડ પસાર કરી દીધો હતો અને તેથી, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે મંજૂરીની અરજીનો ગુણદોષ પર નિર્ણય લેવાને બદલે તેનો નિકાલ કરવો જોઈતો હતો.

૨૬. અલગ રીતે કહીએ તો, અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટે દલીલ કરી હતી કે જ્યારે મૂળભૂત રેફરન્સ કેસ, જેના કારણે મંજૂરીની અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી, તેનો વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલના અંતિમ એવોર્ડ દ્વારા પહેલેથી જ નિર્ણય અને નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે મંજૂરીની અરજી નિર્ણયક (ઇન્ફક્યુઅસ) બની ગઈ હતી અને તેથી, મંજૂરીની અરજીમાં આપવામાં આવેલો વિવાદાસ્પદ એવોર્ડ ગેરવાજબી અને અસમર્થનીય છે.

૨૭. ઉક્ત દલીલ ખોટી છે કારણ કે જો મૂળભૂત કાર્યવાહી એટલે કે રેફરન્સ સમાપ્ત થઈ જાય તો પણ મંજૂરીની અરજી નિર્ણયક બનશે નહીં અને વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ કાયદા અને સ્થાપિત કાયદાકીય સિદ્ધાંતો અનુસાર મંજૂરીની અરજી નક્કી કરવા માટે બંધાયેલી રહેશે. આ સંદર્ભમાં, ટાટા આયર્ન એન્ડ સ્ટીલ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ એસ.એન. મોદક [એઆઈઆર ૧૯૬૬ એસસી ૩૮૦] ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના અવલોકનોનો સંદર્ભ લઈ શકાય છે, જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અન્ય બાબતોની સાથે અવલોકન કર્યું હતું કે:

“૧૦. આ સંદર્ભમાં એ નોંધપાત્ર છે કે જોકે ધારાસભાએ ખાસ કરીને કલમ ૩૩(૫) દ્વારા નિર્દિષ્ટ સત્તાવાળાઓને વિલંબ કર્યા વિના અરજીઓનો નિકાલ કરવા અને શક્ય તેટલી ઝડપથી કાર્ય કરવા માટે નિર્દેશ આપ્યો છે, તેણે એવી કોઈ જોગવાઈ કરી નથી

કે જો કલમ ૩૩(૨) હેઠળ કરવામાં આવેલી અરજીઓ પરનો નિર્ણય મુખ્ય વિવાદ નક્કી થાય તે પહેલાં ન લેવામાં આવે તો આવી અરજીઓ પર કોઈ આદેશ પસાર કરવો જોઈએ નહીં. એમાં બહુ ઓછી શંકા છે કે ધારાસભાનો ઈરાદો એવો છે કે કલમ ૩૩(૨) હેઠળ કરવામાં આવેલી અરજીઓનો નિકાલ મુખ્ય વિવાદ નક્કી થાય તે પહેલાં સારી રીતે થઈ જવો જોઈએ; પરંતુ જો મુખ્ય વિવાદ આવી અરજીઓનો નિકાલ થાય તે પહેલાં નક્કી કરવામાં આવે તો આવી અરજીઓના સ્વચાલિત અંત માટે જોગવાઈ કરવામાં નિષ્ફળતા એ સૂચવે છે કે ધારાસભાનો ઈરાદો છે કે કલમ ૩૩(૨) હેઠળ યોગ્ય રીતે કરવામાં આવેલી અરજી સાથે શરૂ થયેલી કાર્યવાહી તેના પોતાના માર્ગે ચાલવી જોઈએ અને તેની સાથે કાયદા અનુસાર વ્યવહાર થવો જોઈએ. ઉક્ત કાર્યવાહીનો શક્ય તેટલી ઝડપથી નિકાલ થવો જોઈએ તેવો નિર્દેશ એ વાત પર ભાર મૂકે છે કે ધારાસભાનો ઈરાદો એવો હતો કે આવી અરજીઓ પર વિલંબ કર્યા વિના યોગ્ય આદેશો પસાર થવા જોઈએ, પરંતુ કાયદા અનુસાર અને પોતે અરજીઓના ગુણદોષ પર.

૧૧. જોકે, વિદ્વાન સોલિસિટર જનરલ દ્વારા એવી વિનંતી કરવામાં આવી છે કે વર્તમાન અરજીને આગળ વધારવા દેવી

નિરર્થક રહેશે, કારણ કે ટ્રિબ્યુનલ તેના પ્રશ્નાધીન આદેશને મંજૂરી ન આપે તે હકીકત હોવા છતાં અરજદાર સામાવાળાને બરતરફ કરવા માટે આગળ વધી શકે છે. અમારા મતે આ દલીલ ખોટી છે. એ વાત નકારી શકાય નહીં કે પક્ષકારો વચ્ચેના મુખ્ય વિવાદના અંતિમ નિર્ણય સાથે, સેવાની શરતો અનુસાર સામાવાળાની સેવા સમાપ્ત કરવાનો એમ્પ્લોયરનો અધિકાર પુનર્જીવિત થાય છે અને ઉક્ત સત્તાના ઉપયોગ પર લાદવામાં આવેલો પ્રતિબંધ ઉઠાવી લેવામાં આવે છે. પરંતુ એ વાતની અવગણના કરી શકાય નહીં કે અરજદારે સામાવાળા સામે તેના પ્રશ્નાધીન આદેશ પસાર કર્યો તે તારીખ અને મુખ્ય વિવાદના અંતિમ નિર્ણય દ્વારા પ્રતિબંધ ઉઠાવી લેવામાં આવ્યો તે તારીખ વચ્ચેના સમયગાળા માટે, જ્યાં સુધી તેને ટ્રિબ્યુનલની મંજૂરી ન મળે ત્યાં સુધી આદેશને માન્ય કહી શકાય નહીં. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જ્યાં સુધી મંજૂરી મેળવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી આદેશ અધૂરો અને અપૂર્ણ હોવાથી, તે અરજદાર અને સામાવાળા વચ્ચેના એમ્પ્લોયર અને કર્મચારીના સંબંધને અસરકારક રીતે સમાપ્ત કરી શકતો નથી; અને તેથી, ભલે મુખ્ય ઔદ્યોગિક વિવાદ આખરે નક્કી થઈ જાય, આદેશની માન્યતા વિશેનો પ્રશ્ન હજી પણ અજમાવવો પડશે અને જો ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા મંજૂરી આપવામાં ન આવે, તો એમ્પ્લોયર

સામાવાળાને તેના કર્મચારી તરીકે ગણવા અને તે સમયગાળા માટે તેનો પૂરો પગાર ચૂકવવા માટે બંધાયેલ રહેશે ભલે અરજદાર પાછળથી સામાવાળાની સેવા સમાપ્ત કરવા માટે આગળ વધે. તેથી, એવી દલીલ કે જો કાર્યવાહી મુખ્ય ઔદ્યોગિક વિવાદના અંતિમ નિર્ણયની તારીખથી આગળ ચાલુ રાખવામાં આવે તો તે નિરર્થક અને અર્થહીન બની જશે, તેને સ્વીકારી શકાય નહીં.”

૨૮. તેથી, ઉક્ત દલીલ નકારવાને પાત્ર છે અને આથી નકારવામાં આવે છે.

૨૯. અગાઉની ચર્ચાના પ્રકાશમાં અને ઉપર જણાવેલા કારણોસર, નીચે મુજબનો આદેશ પસાર કરવામાં આવે છે:

એવોર્ડ જે વર્તમાન અરજીમાં વિવાદાસ્પદ છે જે રેકૉર્ડ્સ (આઈટી) નં. ૨૨૨/૧૯૯૧ માં એપ્રુવલ એપ્લિકેશન (આઈટી) નં. ૧૦/૨૦૦૧ ના સંબંધમાં પસાર કરવામાં આવ્યો છે તેને રદ કરવામાં આવે છે અને ઉપર ચર્ચા કરેલા પાસાઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી નવેસરથી નિર્ણય માટે કેસ વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલને પરત મોકલવામાં (રિમાન્ડ કરવામાં) આવે છે.

એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે વર્તમાન ચુકાદામાં કરવામાં આવેલા અવલોકનો માત્ર વિવાદાસ્પદ એવોર્ડની તપાસ કરવા અને વર્તમાન અરજી નક્કી કરવાના હેતુ માટે છે, જોકે, ઉક્ત અવલોકનોને મંજૂરીની અરજીના ગુણદોષ અને/અથવા સંબંધિત કામદારના વર્તનના સંબંધમાં આ કોર્ટના અભિપ્રાય/વિચારો અથવા આ કોર્ટ દ્વારા અંતિમ નિષ્કર્ષ તરીકે અર્થઘટન કરવામાં આવશે નહીં અને તેથી, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ મંજૂરીની અરજીનો તેના પોતાના ગુણદોષ પર અને અરજીના રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રીના આધારે અને તારીખ ૦૫/૦૫/૨૦૦૬ ના વિવાદાસ્પદ એવોર્ડ અને/અથવા આ ચુકાદાથી પ્રભાવિત થયા વિના નવેસરથી નિર્ણય લેશે. જોકે, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ વર્તમાન ચુકાદામાં ઉલ્લેખિત પાસાઓ પર વિચાર કરશે અને તેને સંબોધશે અને ઉક્ત પાસાઓના સંબંધમાં કારણો સાથેનો અને સ્પીકિંગ આદેશ પસાર કરશે.

ઉપરોક્ત સ્પષ્ટતા, અવલોકનો અને નિર્દેશો સાથે, અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવે છે. વિવાદાસ્પદ એવોર્ડ રદ કરવામાં આવે છે અને કાર્યવાહી વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલને પરત મોકલવામાં આવે છે. તદનુસાર, અરજી

આંશિક રીતે મંજૂર કરવામાં આવે છે. ઉપરોક્ત મર્યાદા સુધી રૂલ એબ્સોલ્યુટ કરવામાં આવે છે.

સહી/–

(કે. એમ. ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિશ્રી)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.